

Narcís Comadira

Visat núm. 10
(octubre 2010)

El títol d'*Usdefruit*, que també és ambivalent, conté un missatge menys fosc, ja que s'ha d'entendre, com s'explica al prefaci, no solament en un sentit jurídic metafòric —la vida només se'ns ha donat en usdefruit—, sinó també com una invitació a fer bon «ús» d'aquest «fruit» efímer, en particular per a la pràctica d'una pietat concebuda com a sentiment reconfortant de pertinença al món. En efecte, la doctrina de l'usdefruit s'acompanya aquí d'una doctrina de la propietat legítima fundada en un joc de paraules sobre una falsa etimologia, *pro pietate*.

No és que allò viscut fictici hagi canviat en essència. Certament, el poema preliminar («Bon dia, memòria») constitueix una lloança a la memòria, en tant que ens acostava als altres, però tots els poemes de la primera part, excepte un epitalami impregnat —com ha de ser— d'un optimisme lúcid («Un prec»), donen una trista imatge de l'amor. Quan no s'oposen de manera melangiosa dues formes aparentment irreconciliables, «desig» i «tendresa» («Cabòria», «Això són aquests anys que ja han passat»), deploren, en els sis poemes dedicats a «S» («encara!» a S, diu la «notícia final»), la degradació que afectarà inevitablement un ésser jove estimat a l'edat adulta.

Quant a la segona part, sembla que es complau evocant atmosferes que porten a l'evocació de la mort o, en menys casos, dels estralls del temps: crepuscle («Lent»), celebració familiar propícia a la nostàlgia («Vigília de Nadal»), paisatges de boira («El Temps») o de lluna («Insomni»), ciutats decrepites («Lisboa»), decadents («Berlín») o mortes («Tramonto a Selinunte», «Sant Pere de Roda»). De vegades, l'al·legoria fins i tot és explícita: aquesta illa «fosca» («L'illa») és el jo que es prepara a acostar-s'hi; és la confusió la que mou aquest gran vent («Ponentada gran»). D'altra banda, fins i tot aquestes mateixes imatges s'utilitzen com a comparacions: «crepuscle» de la vida («Horabaixa»), «horitzó» limitat o «No-res» («Horitzó»). I molts poemes tenen com a tema una mort passada («A M. R.», homenatge a Montserrat Roig), fantasiada («Epigrama» venjador dedicat a l'autor d'una crítica hostil) o futura (mort del jo a «Epitafi» i «Migdia»).

Així doncs, allò que ha canviat aquí no és el pensament constant de la mort i de la decadència, sinó la manera com és considerada. A més de la consolació de l'art —música «eterna» («Musica») o poesia «immortal» («Al cap dels anys») —, certament apareix, de vegades, una forma d'acord, molt proper al consentiment estoic, amb l'ordre del món que només ens atorga un usdefruit efímer. Si aprenem no solament a acceptar-lo, sinó també a estimar-lo («Epitafi», «Les plantes», «Consell», «Migdia»), si el sentiment de la nostra fi, el suavitzava la consciència de repartir una sort comuna amb tot allò viu, haurem conquerit «per sempre» la «llum de dins» («Consell»). Llibre de la cinquantesena i de les seves angoixes, *Usdefruit* deixa així entreveure un mitjà per a superar-les i per a esperar, potser, una modesta forma de serenitat.